

ԹՈՒՅՆ ԵՎ - ZAGREB

GLAGOLJICA U ŠKOLI

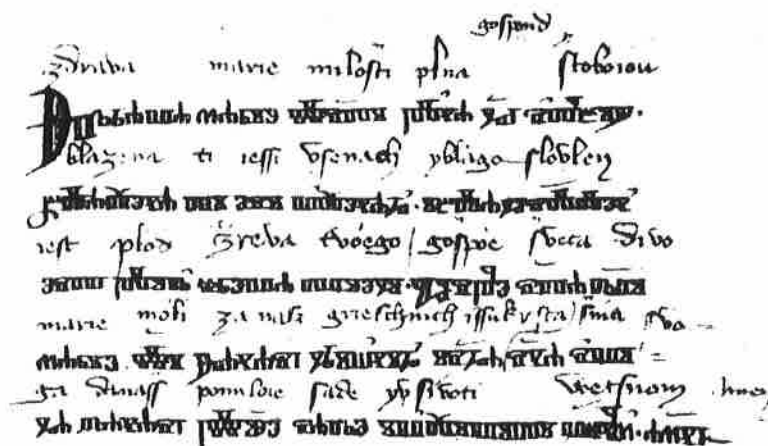
Primjetljivo naraslo zanimanje za glagoljicu kao pismo i za hrvatsku glagoljašku baštinu nametnulo je i pitanje: Ne bismo li trebali uvesti glagoljicu u naše škole? Ako se na to pitanje potvrdno odgovori, onda slijede nova: Za koji uzrast? U kojem obliku? U okviru kojega predmeta? Tko će predavati? Tko će praviti program?

Da bi se stvorile pretpostavke za promišljenu odluku, valja imati na pameti nekoliko stvari:

- Svako pismo, pa tako i glagoljicu, ljudi, napose djeca, lako nauče. Ako se, međutim, njime ne služe, još ga lakše i brže zaborave. To znači da uz svako pismo moraju ići određeni sadržaji koji se njime posreduju. Dok nije tako, glagoljicom se mogu djeca igrati, čak i ona predškolska, kao likovnim znakom, ali ona ne može ispuniti iole ambiciozan program.
- U našim školama ima malo profesora osposobljenih da glagoljicu i glagoljičku kulturu posreduju na odgovarajući način. Najveći broj njih sretao se s tom problematikom samo u jednom semestru, na prvoj godini studija.
- Ne bi valjalo početi nikakvim prisilama, ali bi učenicima u završnim razredima osnovne škole trebalo omogućiti da upoznaju glagoljicu ako to žele. U obzir dolaze različiti oblici fakultativne nastave.
- Učenje pisma moglo bi se za početak povezati s našim najvažnijim starim tekstovima (dijelovima teksta) i s onim programom koji dotični učenici prolaze iz hrvatskoga i drugih predmeta. Prepisivanje, čitanje i pisanje, jezično, književno i kulturološko tumačenje Bašćanske ploče, Vinodolskoga zakona i drugih pravnih tekstova, naših prekrasnih misala i brevijara, naših božićnih pjesama itd. uvećalo bi znanje i pismo vezalo uz primjerene sadržaje. Uz to djeca bi mogla glagoljicom ispisivati dokumente iz hrvatske povijesti, ali i suvremene sadržaje (onako kao to radimo npr. u Bašćini).
- Zalažemo se za dobrovoljnost, ali to ne znači da smijemo dopustiti da nitko od profesora hrvatskoga jezika na nekoj školi neće htjeti to raditi. U takvim bi slučajevima ravnatelj morao zadužiti osobu (ili više njih) da pomognu zainteresiranoj djeci.
- Pomagala nemamo dosta, ali imamo ih sve više. Izlaze početnice, leksikoni, pregledi, a mogućnosti koje pružaju fotokopiranje, videokazete i računala ne treba ni spominjati. Sigurno će se u dogledno vrijeme pojaviti i odgovarajuće čitanke, rječnici i slično.

Valja uvijek imati na umu da su Hrvati svoj jezik prvo bilježili glagoljicom i da je ona premoćno pismo u našoj povijesti sve do kraja XV. stoljeća. Nikoga ne treba siliti da ga nauči, ali ne smijemo nipošto zalupiti vrata pred onima koji bi ga htjeli naučiti.

prof. dr. Stjepan Damjanović

Glagoljska "Zdrava Marije" s latiničnom transkripcijom iz rukopisa Jurja iz Slavonije (oko 1400. g.), profesora na Sorbonni, namijenjenog upoznavanju sveučilišnih krugova s glagoljicom.

GLAGOLJSKA SLOVA U SV. DIMITRIJU U BRODSKOM DRENOVCU

Znanstvenu analizu jednoga glagoljskog grafita s freske u crkvi sv. Dimitrija je 1989. napisao akademik Branko Fučić, ali do danas još nije javno objavljena. Toj analizi gotovo da se nema što dodati ni zamjeriti, izim što mogu posvjedočiti da je akademik zadnjih godina, kada sam mu predočio nove nalaze, bio skloniji tvrdnji da je grafit nastao u 14., a ne u 15. st., kako je napisao. Sam Fučić nije žurio s objavljivanjem svoje analize i nije mislio da su njegove prosudbe konačne već da su potrebna dodatna istraživanja. Možda su stanovitu pomutnju u stručnim krugovima izazvale interpretacije Fučićeve analize i povijesne činjenice, a one bi pojednostavljeno glasile: crkva sv. Dimitrija je izgrađena koncem 14. st. pa ni glagoljski grafit ne može biti stariji što je potvrdio i Fučić i tu je kraj priče.

No u jesen 1996. g. uočio sam u crkvi još nekoliko glagoljskih grafita, ali i uklesanih slova u kamenje crkvenih vrata i temelja. Neke sam otkrio tek kada sam skinuo naslage ostataka žbuke i blata. Poneki kamen morao sam oprati, a jedan se zapis nalazi na kamenu u temelju tako nisko da sam čeprkao zemlju oslobađajući slova.

Četiri grafita nalaze se na gotičkom kustodiju. Prvi je pisan uglatom glagoljicom u četiri reda, ali su sačuvana samo po tri-četiri završna slova u svakome redu: DRAGO, VIOT, EČR, TORO. Ispisivač slova je prvo povukao gornju crtu i slova "vješao", upravo onako kako su radili glagoljski pisari. Da je čitao glagoljske knjige, svjedoče i dvije upotrijebljene ligature GO i OT. Vještom rukom pravilno oblikovana slova svojom čistom uglatošću kazuju da nisu nastala prije 14. st.

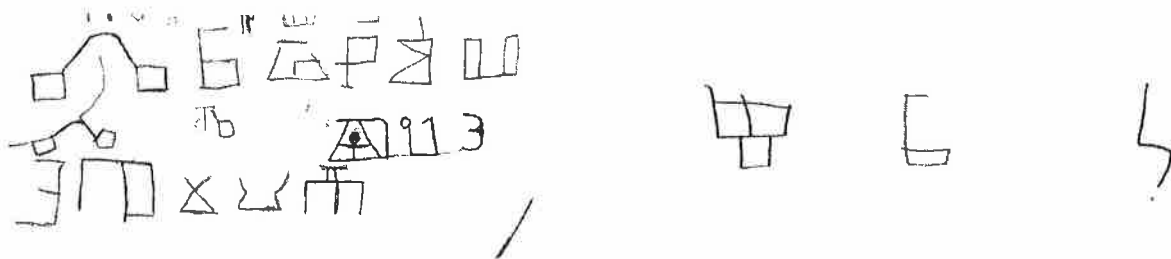
Sličan je i drugi grafit koji sadrži tri slova: RAB od kojih je zadnje samo napola vidljivo a daljnji tekst izgubljen. Ipak možemo jasno prepoznati riječ *rab*, u današnjem značenju *sluga*, i pretpostaviti da je pisalo *rab božji*, izraz koji je česta formula.

Treći grafit je pisan u tri reda. U prvome slovo T, u drugom SIŠ pa nečitljivo slovo koje bi moglo biti E, a u trećem Č pa nečitljivo slovo, pa ligatura PV i R. Rukopis je bitno drugačiji od prijašnjega, ali možemo reći da je iz istoga vremena.

Četvrti grafit nije glagoljski, a meni ni jedno slovo toga pisma nije poznato.

S vanjske istočne strane na temeljnome kamenu uz zemlju uklesana su četiri glagoljska slova: DIJ a zadnje je O ili U. Slovo I ima najstariji oblik, dva trokuta od kojih gornji preklapa donji, onako kako je pisan u Bečkim listićima. Malo dalje je još nekoliko slova. Prva je neobična ligatura NAN, nigdje viđena, pa opet ligatura dva NN i V te tri UUU s jako razmaknutim krajevima.

Najzanimljivija su slova oko crkvenih vrata. Najveće je zanimanje izazvalo tzv. trokutasto A kakvo se nalazi samo na Bašćanskoj ploči i Supetarskome ulomku (vidi dolje lijevo). Iako su čak tri takva slova uklesana u Drenovcu, ne bih se usudio tvrditi da su to uopće glagoljska slova jer nemaju tekstualnu potvrdu i moglo bi se raditi o ornamentima.

Slova ima pojedinačnih ili u manjim nizovima na nekoliko kamenova, a zadržat ćemo se na dva značajnija. Na prvome su nacrtana tri kralja na konjima, ispred njih židovska zvijezda s repom repatice te još nekoliko običnih zvijezda. Jednostavni crtež prikazuje dolazak kraljeva na poklonstvo Isusu. Na dnu crteža su tri slova ČRK nekoliko centimetara visoka, razmaknuta jedno od drugoga (vidi gore desno). Oblikom su najbližnja slovima s Bašćanske ploče. Č ima lijevo gore repić, R izrazito nizak pravokutnik, a K je bez gornje crte nalijevo. Možemo nagađati njihova značenja: nisu inicijali trojice kraljeva, ali jesu li se inicijalima potpisala kakva tri hodočasnika? Ili je možda upisana godina: $1000 + 100 + 40 = 1140$?

Najsloženiji je natpis na trećem kamenu odozdo s lijeve strane vrata (vidi gornju sliku). Među mnoštvom različitih slova može se pročitati tekst pisan u pet redova slovima veličine 4,5 cm: U DRENOVĚCĚ TO E PISA BRT RĚČIĆ. Napisano je ime sela s dva jata i rečenica TO JE PISAO BR(A)T RĚČIĆ. Autor se i potpisao, a naše slovo E je zapravo jat pa prezime možda treba čitati RIČIĆ, u ikavskome govoru kakav se tamo danas govori. U gornjem desnom kutu su tri dosta oštećena slova od kojih je prvo Č, što bi moglo značiti da je upisana godina. Unaprijed upozoravam čitatelje da su druga dva slova neprepoznatljiva zbog uništenja, ali se usudujem misliti po preostalim tragovima da su to slova SD što bi značilo godinu 1204. Možebitnim kritičarima unaprijed dajem zadovoljštinu: ne iznosim tvrdnju nego pretpostavku.

O starini ovoga zapisa svjedoče oblici slova, a gotovo ih sve možemo dovesti u vezu s Bašćanskom pločom. Evo koja su slova identična oblikom slovima Bašćanske ploče: D s dvama malim pravokutnicima spojena nepravilnim lukom, N s dvama lijevim produžetcima, trapezasti, gotovo trokutasti jat, Č s gornjim lijevim repićem i četvrtastim stupom, P koje ima stup i crtu jednake veličine, nezaobljeno E i široko na trokut nasadeno S. Slovo C je ravnog dna, kao šalica a takvo se nalazi u Kločevom glagoljašu iz 11. st. ili još starijim sinajskim rukopisima. Veličinom i oblikom se naša slova mogu lako povezati s onima u nedalekim Kijevcima kod Bosanske Gradiške, a akademik Fučić ih stavlja u 12. st. Da ovaj kamen nije uzidan u zid Sv. Dimitrija i da je nađen u Istri, svaki bi ga paleograf svrstao u 12. st.

Usporedimo li ovaj zaključak s početkom teksta, naš je zapis stariji od crkve skoro 200 godina. Iako neki povjesničari gradnju crkve smještaju u 13. st., vjerodostojnije su analize povjesničara umjetnosti da je gotička crkva građevina 14. st., ali kamen je uvijek stariji od crkve. Osobno bih se usudio tvrditi da je gradnja započela 1301. g. jer je na temeljnome kamenu na istočnoj strani upravo ta godina uklesana ovako: A 1301. Mislim da 1399. kao godina završetka gradnje, što tvrde neki stručnjaci, nije vjerodostojna jer nadgrobna ploča koju opisuje Ivan Kukuljević-Sakcinski, a koja je dokazni materijal spomenutim stručnjacima, nije bila uzidana u crkvu niti govori o gradnji već samo svjedoči da je crkva tada postojala. Ploča je kasnije zagubljena, ali danas znamo gdje se nalazi, mada je nedostupna. Iako je pokojni Dimitar s ploče imenjak svecu crkve, ne znači da je upravo on naručio i gradnju. Taj je Dimitar, kako piše, sin Gaspara iz Mitrovca, a Mitrovac na Orljavi je stari grad Drenovac i treba ga razlikovati od Mitrovca na Savi. Ako se Drenovac ranije zvao Mitrovac, sigurno se zvao po svecu zaštitniku Dimitriju koji je morao i crkvu imati, a je li ta crkva ova današnja ili neka nestala u prošlosti, pitanje je za znanost.

O dvama Mitrovcima piše Luka Ilić Oriovčanin u pretprošlom stoljeću, a župnik Mijo Dukić u nedalekom Slavonskom Kobašu nas upozorava da Oriovčanin bilježi kako je u tamošnjoj gotičkoj crkvi iz 14. ili 15. st. vidio u kamenu crkvenog tornja uklesane godine 1053. i 1020. Iz toga možemo izvesti zaključak da je crkva zidana kamenjem iz neke starije građevine. Slično je i s drenovačkom crkvom. Iako u njenim temeljima nema ostataka starije crkve, građevni kamen, prava rijetkost i dragocjenost u Slavoniji, mogao je biti dovezen s nekog lokaliteta u blizini gdje je ranije ispisan, a i brojni crteži ugrebani u kamenje, slični prethistorijskim a još neistraženi, mogli su nastati na drugom mjestu, jer Drenovac je naseljen već u ranom srednjem vijeku o čemu svjedoče istraženi grobovi na obližnjem lokalitetu.

Za zaključak valja reći da u današnje vrijeme moramo mijenjati uvriježeno mišljenje da je glagoljštvo bilo praksa samo na hrvatskome jugu te da, s obzirom na otkrića brojnih grafita u Slavoniji, možemo razmišljati o glagoljstvu kao široko uvriježenoj kulturološkoj pojavi na svim hrvatskim prostorima, samo što je sačuvanost izvornika nejednako raspoređena zbog povijesnih ratnih okolnosti i materijala na kojima se pisalo. Materijalni dokazi su najbolji dokazi, ali kada ih nema, ne možemo izvesti zaključak da ih nikada nije ni bilo, nego valja istraživati.

U svezi s problematikom glagoljice u Slavoniji vrijedi citirati akademika Eduarda Hercignju (*Tropismena i trojezična kultura hrvatskoga srednjovjekovlja*, str. 30): "... Ono što toj kraljevskoj darovnici (Bašćanskoj ploči, opaska ur.) daje jednu dodatnu vrijednosnu dimenziju jest i to što bašćanski kameni kartular iskazuje raspoloženje, pozitivan odnos jednog hrvatskog vladara, bivšeg bana Slavonije (kralja Zvonimira, opaska ur.), dakle iz sjevernog, panonskog prostora, prema glagoljstvu. A to onda može biti i podatak relevantan za ocjenu tadašnje proširenosti glagoljice u nas."

Tumač nekih manje poznatih riječi (ě = Ѣ = i, e, je):

bisi – bi; *anjel* – anđeo; *jemuže* – kojemu (je); *děvi* – djevici; *obručēni* – zaručenoj; *Osip* – Josip; *ušad* – ušavši; *plna* – puna; *s tobogu* – s tobom; *v ženah* – među ženama; *jaže* – koja, a ona; *jegda* – kada; *sliša* – ču; *o slovesi jęgo* – od njegove riječi; *kako budet* – kakav je, što znači; *sije pozdravlenije* – ovaj pozdrav; *obręte bo* – jer si našla; *se počneši* – evo začeti ćeš; *v črevě* – u utrobi; *narečęši ime jęmu* – nazvat ćeš ga, nadjenut ćeš mu ime; *se budet veli* – on (ovaj) će biti velik; *višnago* – višnjega, Svevišnjega; *narečę se* – zvat će se; *dast jęmu* – dat će mu; *jęgo* – njegova; *vcęsarit se* – zakraljit će se, kraljevat će; *Ijakovli* – jakovljevom; *v vek* – u vijeke, zauvijek; *cęsarstvu* – kraljevstvu; *ne budet konca* – neće biti kraja; *kako budet sije* – kako će to biti; *jako* – jer, kad; *ne znaju* – ne znam, ne poznajem; *otvečav* – odgovorivši, odgovarajući; *jei* – joj; *snidet* – sići će; *ježe* – ono što; *ubo* – stoga, zato, dakle; *sveto narečę se* – zvat će se svetim, bit će sveto; *se* – evo; *užika* – rođakinja; *jelisaveta* – Elizabeta; *ta začę sin* – ona začę sina; *sa męsec* – ovaj mjesec; *jei* – njoj; *naricajemęj* – nazvanoj, koju zovu; *nęplodni* – neplodnom; *jako* – jer; *ne iznemože ot boga vsak glagol* – nijedna riječ božja nije nemoguća, Bogu je sve moguće; *se* – evo; *az* – ja (sam); *raba* – službenica; *budi mnę* – neka mi bude; *po glagolu tvojęmu* – po riječi tvojoj;

IZ EVANĐELJA PO SV. LUKI

Lk 1, 26–38

Navještenje Isusova rođenja

U šestome mjesecu posla Bog anđela Gabriela u galilejski grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip iz doma Davidova; a djevica se zvala Marija. Anđeo uđe k njoj i reče: "Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!" Na tu se riječ ona smete i stade razmišljati kakav bi to bio pozdrav. No anđeo joj reče: "Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga. Evo, začeti ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijek i njegovu kraljevstvu neće biti kraja."

Nato će Marija anđelu: "Kako će to biti kad ja muža na poznajem?" Anđeo joj odgovori: "Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji. A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona u starosti svojoj začę sina. I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije nemoguće!"

Nato Marija reče: "Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!" I anđeo otiđe od nje.

Razmišljanja uz evanđelje:

ZAŽIVIMO ADVENT KAO MARIJA, Lk 1, 26–38

Naš ustrajni "Da" Bogu i ljudima

Evanđelje Blagovijesti–Navještenja Mariji može se čitati u stotinu preljeva. Ono naznačuje najkraću paradigmu–uzorak povijesti spasenja. Bog svakoga čovjeka poziva i očekuje njegov odaziv. Življena vjera uvijek je zvanje, a to znači poziv Božji i odaziv čovjekov. I to u stalnom izazovu i porastu. Kada se čovjek uključi založenom vjerom u Božji poziv, nastaje novi svijet. Marija je najsavršeniji primjer i uzor osluha i posluha Bogu. Ona je pružila Bogu najsavršeniju suradnju da po Njoj side u povijest Spasitelj svijeta i povijesti, Spasitelj svakoga čovjeka i svake ljudske zajednice, cijele Crkve i čovječanstva. No Krist Isus ne može biti Spasitelj onima koji ga ne prime, koji mu se ne odazovu. A poziv Božji upućen je svakomu od nas, u najneposrednijem okolišu njegova života i izabranoga životnoga stanja i zanimanja. Čovjek postaje suradnik Božji, suradnik Kristov – i za se i za druge – kao otac obitelji, kao svećenik, kao Bogu posve darovani mladić i djevojka, kao radnik u tvornici, direktor poduzeća, kao biskup i papa, kao učenjak ... Svuda je moguće biti Božji suradnik za novi, Božji svijet. Samo ako umijemo osluhnuti i trajno osluškivati Božje pozive i odgovarati im velikodušnošću svete Djevice. Tada Božja snaga nadilazi sve ljudske granice. Ta Bogu ništa nije nemoguće! Pomolimo se Nazaretskoj Djevici da znamo reći: "Da!"

Djevice! Svojim "Evo me!", svojim "Da!" ti si promijenila lice svijeta. Pomozi nam svima u pravi trenutak reći svoj "Da!"

Ti znadeš uz koju se cijenu kupuje i čuva ta riječ "Da!". Isprosi nam da ne izmičemo onomu što Bog od nas zahtjeva. Nauči nas reći svoj "Da!" kao što si ga rekla ti: u poniznosti, čistoći, jednostavnosti i predanju volji Očevoj.

Pomozi nam kroza sav naš život: pošto smo jednom rekli odlučni svoj "Da!", da svi daljnji naši "Da!" budu samo sredstvo da još savršenije prionemo uz Božju volju - za spasenje naše i spasenje svega svijeta. Amen.

Bonaventura Duda

Iz knjige: "SJEME JE RIJEČ BOŽJA", str. 20-21

ՅՈՒ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ ՄՅԱ ԽԳԿԵՐԾԱԻ

ԳՈՒՐԿՑ ԿՅՈՈԵԿ, Խ ԳՈՅՈՒՇ ՄՆՃԱՅՏՈՒ ՄԵՅՄԻՐԹՈՑ ՄԽՏՈ ԽԳՐՁԲԻՐ Զ ՄԻՄՅՈՒՐ, ՄԽՏՈ ՅՈՒ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ ՄՅԱ ԽԳԿԵՐԾԱԻ.

ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ. ԳՈՒՐԿՅՈՒՇ ԳՇ ՄՅԱՅՈՒՑՄԵՆ ԽՐՇՄՅԱՄ ԶՄԵՆ ՈՃԱՅ ՄԽՏՈՐԻ: ՄԻՐ ԳՇ ԲՇՃՄ ՅՈՒՅԱՅՈՒՑ, ԲՇԱՏՏՅ ԽՐՇ ԿԽՅ, ՍՈՒՆՑՅ, ՄՃԳՄՆՑ, ՄՃԳՄՆՑ, ԹՈՒՀՄԻՐԾԿՑՅ... ԽՐՇՄՅ-ԳՏՈՐՈՒՐՅ, ԸՃՅ ԽՐՇ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾՈՒ.

ՄԵՅՐԾԱԻ. ԲԻՄԵՐԻՎՐԾՈՒ Զ ՅՈՒՅԱՅՈՒՑՄԻՐՇՐ, ԲՇԱՅՅ ՄՅԱ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ ՄՅԱԿՑՐԽՐՇ ՄԵՅՐԾՈՒՐԵՐՏՈՒ Խ ՄԵՅՐԾԱԻ: ՄՅԱԿՑՐ ԵՐԻՄՆՈՒՑ ԲԻ ՅԳՏՈՒՐԵՐԽՐՇ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ, ՄԵՍՅ ԳՐԻՄ, ԹՈՒՏՈՒՄ ՅԿԽՐՄԻՐԻ ՄԵՃՅԱՇ, ԳՏՈՒՐԵՐԻ ՄՃՄՅԱՅ, ԽՄԵՃՅԱՇ, ԳՏՈՒՐԻՐԿՇ, ԶՐԳՏՈՒՐՈՒՑՅԽՐՇ ... ԳՆՈՒՐԿՇ ՄԻՐ ԽՐՇ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ ԽՐՇՄԻՐ ՄՅԱԳՏՅ, ԻՒ ՄԵՅՐԾԱԻ ՄՅԱՅՈՒՑՄԻՐՇՏ ՄՅԱՅՈՒՑ ՄՅԱԳՏՅ ՄՅԱ ԽԳՐՈՒՐԿԻ. ԳՏՅԱԻ ԳՐԻՄ ԶՄԵՆ Գ ՄԵՃՅԱՅՄԻ ԽՄԻՐՄԵՆ ԳՈՒՇ ԳՈՅՈՒՐՇ ԳՆՄԵՆ ՀԻՀՅ ԸՃ ՅԳՏՈՒՐԵՐՅ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ. Զ ԹՈՒՑԳՏՈՐԻ, ՍԵՃ-ԽՐՇՄՅ ՄԵՅՐԾԱԻ ԲՇ ՅԳՏՈՐԻՐՇ ԸՇԹՈ ՅԳՏՈՒՐԵՐԽՐՇ ԿՅԽԻ ՄՅԱԳՏՈՐԻՐՇ ԶԹՈՍՅ-ԵՅՄ ՄՅԱՅՈՒՐ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ.

ԿՄԻՐԾԱԻ. ԿՅՈՒՐՇՇ ԽՐՇ ԳՄԻՐԿՅ Զ ԿԵԿՅ ԸՃՅՇ, ԽՄՅԵՃ ԳՇ, ՄԻՐՄԻՐԿՅԱՇ, ՅԳՏՈՐԻ-ԲՇ ԳՐԻՄ. ՄՅԱՅՐ ՄՄԵՆՈՒՐՅՈՒՑՄԻՐ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ Զ ԶԳՏՈՒՐԵՐԿՅ ՄԵՅՐԾԱԻ, Զ ԲՇ ՄՅ-ՄՃԱՄԻՐԻ ԲԻ ՄՄԻՐԿՅ, ՄԵՃԹՈՐԻՐԽՐՇ, ԲԻՃԵՐԻՄ, ԻՒ ՄՅԲԻՐՄԻՐԽՐՇ ԲԻ ՄՄԻՐՇԳՐԿՇ. ԻՄԵՆ ՀԻՄԻՐ ԳՈՒՇ ՄՅ ԶԹՅԳՏՈՐԻՐՇ, ՀԻՄԻՐ ԿՅՈՒՐՇ ԳՐԻՄ ՅԳՏՈՐԻՐՇ, ՀԻՄԻՐ ԳՇ ՄՅ-ԽՐԻՄՇ ԹՈՒՍԳՏՈՒ Զ ՄՄԵՐԿՅ ԽՐԻՄԻ, ԳՄԻՐԿՅ Զ ԿԵԿՅ ՄՄԵՐԿՅ ԸՃՅՇ ՄԻՐՄԻՐԿՅԱՇ, ԿՅՏՅԱՅ ՄԻՐ ԿՄԻՐՇ: "ՄԻՐ ԳՐԻՄ Խ ԶՄՇԻՄԵՆ ԳՈՅՈՒՐՇ ՄՅԱԿՑՐ ԳՏՄԻՐԻՏՈՒ..."

ՄԵՅՐԾԱԻ. ՄՅԱԿՑՐ Զ ԿՄԻՐԾԱԻ ՄՅԱԿՑՐ ՄՅԱԿՑՐ: ՄՅԱ ԽՐՇ ՍԵՃՈՒՐՇՈՒ ՀԻՄԻՐԵԹՇ, ՄԵՃԵՃԵՐԻՐԻ ՄՅԱՅՈՒՐ ԳՐԻՐԻ. ՄԻՄԻՐ ՄՅԱԵՅ ՄՅԱՅՈՒՐ Զ ԲԻՐՄԻՐԽՐՇ ՄՅԱՅՈՒՐՇ, ՄՅԱՅՈՒՐ Զ ԵՐԹՈՒՑՄՅԱՅՈՒՐՇ ՄՅԱՅՈՒՐ, ՄԻՐ ԿՅՈՒՐՇ, ՄԵՃԲԻՐԻՐԽՈՒՑ ԳՐԻ-ԿՅ Խ ԳՐՅԹՈՐԻՐՇ ՄԻՐ ԳՇ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ ԸՃՄԻՐ ՄՄԵՆՈՒՐՅՈՒՐ, ՄԻՐ ԳՇ ՄԵՅՐԾԱԻ ՄԻՐՄԻՐ ՄՄԻՐՅԱՅՈՒՐ, ՄԻՐ ԳՇ ԿՄԻՐԾԱԻ ԳՐԻՄՅ ՄԵՃՄԵՆՀԻ ԹՈՒ ՄԵՅՐԾԱԻ. ՄԻՐԻՐ ԳՇ ԿՅՈՒՐՇ ՄՅԱՅՈՒՐ, ՄՅԱԿՑ ԳՈՅՈՒՐ ԿԵՃՄԵՆ, ՄԻՐԿԻՐ Զ ԳՄԻՐՄԻՐՇ, ԻՄԵՆ ԳՈՒՇԿԻՐ, Զ ԶՄՇ ՄԻՐՄԻՐՇ.

ԽԳԿԵՐԾԱԻ. ԿՅՈՒՐՇ ՄՅԱԿՑ ՄՅԱԿՑ ԳՏՈՐԻՐ ԹՈՒ ԲԻՄԵՐԻՎՐԾԱԻ, ՄՅԱԿՑ ԸՇԹՈ ԳՐԻՐԿՇ ԹՈՒ ՄԵՅՐԾԱԻ, ԹՈՒ ՄՅԱԿՑ ՄՅԱԿՑ ԿԵՃՄԵՆ ԿՄԻՐԾԱԻ, ՄՅԱԿՑ ՄՅԱԿՑ ԲՇ ԿՄԻՐՇ ՄԻՐ ԲՇ ԸՃՄԵՆ ՄԵՅՐԾԱԻ, ԽՐՇ ՄՅԱ ԿՅ ՍՅԱՅ ՄՅԱ ՍՅԱՅԳՏՈՒՐՇ ԽԳԿԵՐԾԱԻ.

ԿՅՈՒՐՇ, ՄԵՃԲԻՐԽՐՇ ԳՐԻՄ ԳՇԸՇ, "ՄԻՐԹՈՒ ՄԻՐ ԲՇ ԶՄՇԱ ՄԻՐՄԵՆ ԶԳՐՅՈՒ ԹՈՒՑ-ԽՐՇՈՒՐ", ՄԵՃՄՅԱՅՈՒՐ ԳՇ, ՅՈՒՑՅՈՒՐ ԳՇԸՇ, ԳՈՅՈՒՐ ՄՅԱՅՈՒՐ, ԳՐԻՐԿՅ ՄՅԱԿՑ ԸՃՄԵՆ-ԽՐՇՅԱԻ Խ ԳՇԸՇ Զ "ԸՃՄՅ ԳՈՅՈՒՐ":

Pero Pažin, prof.

ԹԵՆ ԵՐԱՆՈՒՅ Ե ՃՅՈՒՅՄ

ԳՅԵՅԹԻԹ

ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ

ԳՅՈՒՅԵՐԱՆՈՒՅ

ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ

ՅԵՐԱՆՈՒՅ

ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ
 ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ ԵՐԱՆՈՒՅ

Mato Marčinko

ԵՅՄԵՅՄ ԸՅՄԵՅՄԵՅՄԻ

ԻՄԻԶԻ Խ ՆԻՄԵՅՄԵ
 ՄԵՄԵ ՄԻՍԻԶԻ ԽԵՅՅ ԻՐԻՄԵՆԻԿԻ
 ԵՅԽՅՄԵՅՄԻ ՄԵՅԻՐԻ
 ՅԵՄԳՄԵՆԻԿԻ
 ՅԵՅՅՄԻ ԶԻԻՄՅԻՅԻՅԶ ԶՄՅՄԻ ԻՐՅԻ

Joja Ricov

ԶՅԻՐԶԻԻ ԵՄԵԻ

ԸՅԻ ԶՅԻՐԵ ԵՄԵԻ
 ԻՅԽՅՄԻ.
 ԻՅ ՄԵՅ
 ԸՅ ՄՅԻՐ ԶԻՅ.
 ԻՅ ՄԻՐԵ ԽԳՄԵՅ ԶՅՄԵ
 Յ ԻՅԻՅՄԵՅՄԻ
 ԶԻԶԻ ԻՐՅ ՅՄՄԵ
 ԵՅՄԵ ՄՅՄԻ.
 ԶԻԶԻ ԶՅ ԽԶԻՅԻ
 ԶՅԻՐԶԻ
 ՄԵՅ ՄԻՅ ԵՆԻՅԻՅ.
 ԶՅՄԻ ԶՅ ԶՅ
 ԻՅՅՅՅՅՅ Յ
 ԶԻԶԻ ԶՅ
 ԶԵԵԵՅ ԵՅՄԵ.

Marina B. Car

NE ŽELI ČUTI ZA BOLEST I NE LIJEČI SE

ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ԼՃՃ ԻՐՅ ԳՎԻՄՅՐՃՈՒՑ ԹԻԿՔՐՃԻ Ծ ՍԵՆՈՎՐՃԻՐ ՀՃՐՃ. ԻՐՅՍՐՃԻ ՍԵՐՐՅ Ծ ՍԵՆՈՒԿՈՅ ՎԻՃ. ԹՈՒԿՍԻԿՆ ՍԵՆՈՒԿՈՅ ՎԻՃ, ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ, ՐՅԳՈՒԿ ՆԻ Ծ ՍԵՍՅԵ. ՐԻ ԵԻՃՈՒԿՐԻՃ ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ԵՅՔՅ ՀՐՅԳՈՅ: "ԼՅԻՐԻ ԹՆՎԻ ԹԻՎՅՆԻ ԹՅՈՒՆՔԻԿՐՃՈՒԿ ՐՃԻՐՅ ՍԵՐԵԿ, ԼՅԹՅՃՐՃ ՋՈՅ, ՐՃ ՐՃԻՐՅ ՐՃՎԹԻ ԾԳՈՒՆԻՐՅՐ. ՐՅՔՐՅՈՅ ԹՆ ՋՅ ՑՍԵՄԻԼ ԹԻԿՔՐՃ, ԾԳՈՒԿՈՒՑՈՒ ԿՅՈՅ ԼԵԳՈՅ."

ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ՐՅ ՑՔՅՀՃՈՒԿՎՅ ԹԻ ԿՅ ՄՃ ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ՔՃՄ ՆԻ ԹՃՍՆ ԵՅՔՆ ԹԻ ԻՐՅ ԼՅԹՅՃՈՒԿՐ. ԹՅ ՆԻ ԹՅՑՄԻ ԾԳՈՒՆՅՈՒՄԻՐ ՐԻ ՄՃ ԼՈՒԿՍՐՅ ՑՍՈՒԿՈՒՑ: "ԹՅԼԵՃ ՋՅ ՑՃԿՔԻՄ, ՐՃՃԻՄ ԼՅԹՅՃՈՒԿՐ".

ՀԻՍԻ ԻՐՅ ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ՑՈՒՎԻՅ, ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ԵՅՔՅ ՑՐՃՄԻ ՎՈՒՅ ՋՃ ԼՃՈՒՑ ԾԳՈ ՐՐՅՆԻ: "ԹԻԿՔՐՃ ԹՅՈՒՆ Ճ ԳՈՒԿՈՒՅ ԾՈՒԿԵՑՈՒՑ ԹԻ ՋՃ ԼՅԹՅՃՐՃ ՐՅ ԼՃՈՒՑ ՋՅ ԹԻՀՅ ՐՅՀԻԳՈՒՅ ԾՃՐԿՎՐՃԻՐՅՄ, ԻՈՒՆ ԻՐԻ ՋՅ ՑՍ ԹԻՀՈՒՆԼ ՐՅ ԹԻՄ ՐԵՆՈՒԿԵՑՈՒՑ".

ԹՅՃՅՈՒ ԹԻՐԻ ՐՅՃՈՒԿ ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ՋՃՃՅՈՒՐՅ ՀՐՅԳՈՒ Ճ ԵՅՔՅ ՄՃ: "ԼՅՈՒՅՈՒ ԹԻՎՅՆԻ ԹՅՈՒՆՔԻԿՐՃՈՒԿ ԹՅՔ ՋՅ ՐԵՎՎՃՃՈՒԿ ՐԻ ՄՃՎՎՅՅ. ԻՀՅ ՋՅ ՐՅ ԼՅՍԵՅՈՅ ԹԻԿՔՐՃՈՒՑ ՐԻ ԹՅԿՄՅ, ՋՈՒԿՐԻՐՅ ՋՅ ՄՅԹՅ ՐՅՆՃՆՎԻԿՈՒՑ." ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ՄՃ ՑՍՆՅՈՒՅԵՃ: "ԻՐԻ ԾՅՐՎՅՅ ՐՃՃԻՄ ԼՅԹՅՃՈՒԿՐ".

ՐԵՎՎՃՃ ԻՐՅ ԹՅՃՅՈՒ ԹԻՐԻ Ճ ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ՑՐՅՈՒ ՋՃՃՅՈՒՐՅ ՀՐՅԳՈՒ ՐԻ ՄՃ ԵՅՔՅ: "ԼՅԹՅՃՈՒ ԹԻՎՅՆԻ ԹՅՈՒՆՔԻԿՐՃՈՒԿ ԹՅՔ ԻՐՅ ԳՈՒԿՈՒՑՈՒՑՈՒ ԹՅՈՒՆՅՈՒՎ Ճ ՎԵԿՈՒ. ԻՀՅ ՋՅ ՐՅ ԼՅՍԵՅՈՅ ԹԻԿՔՐՃՈՒՑ, ԼՅԻՐՅՄ ՋՅ ԹԻ ԿՅՈՅ ԾՆԵՐԳՃՈՒՑ ՋՈՒՄ ԹՆՃՈՒՑ". ՀԻՍ ԻՐՅ ԹՅ ՔՃՅ, ՀՐՅԳՈ ՋՅ ԹՅՑՄԻ ԵԻՃՆՍՆ Ճ ՐՅ ՀԻԳՈՒ ՐՃ ԵԿՔՆ.

Ճ ՐԻՀՅՐ ԹՅՃՅՈՒ ԹԻՐԻ ՐԵՃ ՃԳՈՒԿՐԻՃ ՃԳ ՍԵՍՅԵԿ ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ՑՐՅՈՒ ՋՈՒՑԻՐՐՅ ՋԵՅՈՒՐՅ ԹԻԿՔՐՃԻ. ՔՃՄ ԾՆՈՒՅՍԻ ՀՐՅԳՈՒ, ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ՋՅ ՑՀԵՅՐՅ Ճ ՑՍՅ. ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ՋՅ ԳՈՒՔՃՍՆ, ԹՅ ՑՍԵՄԻԼ ՐՅՃՈՒ Հ ԹԻԿՔՐՃԻ ՔՅՈՒԿԻ ԹԻ ՋՅ ԵԻՃՐՃՈՒ Ծ ԵԻԳՈՒՆՅՃ ԹԻՀՈՒ ՐՅՐԻՎԻՐՐԻ.

ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ԵՅՔՅ ՀՐՅՈՒՅՈՒՑ ՃԳՈՒՅՈՒԿՐՃԻ: "ԹՐԻՎ ԹՈՒԿՍԻԿՆ ՐՅ ԿՅ ԹՃՎՅ ՍԵՆՅՐ ԹՆՃՈՒԿՈՒՑ!". "ԹՅՃՈՒԿ?" ԳՈՒՐԻՐՐՅ ՋՅ ՍԵՎՈՒՐԻՀ, ԹՅ ԹՆՅՐՅ ԾՐՃՈՒԿ: "Ի ԳՈՒՎՈՒՑ?"

ԼԵՃՅՐ ԿՈՅ ՄՃ ՑՍՆՅՈՒՅԵՃ: "ՀՐՅՈՒՅՈՒ ԼՅԹՅՃՈՒ ՐՅՔՅՈՒ ԻՐՅ ՐԻ ՐՅՈՒՎՎՐՃ. ՐԻ ՄՅ ԻՐՅ ՐՅՃՈՒՅՎԻՅ, ԹԵՆԵԿՈՒՅ ԻՐՅ ՋՐՄ ՋՈՒՈՒՐՐԻՈՒՑ ԹԻԿՀՅՈՒՑ ԹՅՐՈՒՅ ՑԼՈՒՅՅՅ Ճ ՃԳՈՒԿՔՆ ԼՃ ՋՅ. ՐՅՃՈՒԿ, ՀԻՍԻ ՋՅ ԼՅԹՅՃՈՒ ՐԵՎՎՃՃՈՒԿ ՐԻ ՄՃՎՎՅՅ Ճ ԾՈՒՆՅԼՃ, ՐԵՃՄՍԻ ԻՐՅ ԾԳՐԻՐԵՆՅՈՒՒՒ ԻՐՅՎ ՋՅ ԾՈՒԿՀ ՄՅՆՈՒ ՃԳՈՒԿՔՈՒՑ ՃՆՈՒՒՒ, ՋՐԻՈՒՐՅՈՒՐՐՅՄ Ճ ԾԳՃՄԻՐՐՅՄ ԹԻԿՀՅՈՒ. ՋՐՍ ԻՐՅ ԹՅՔ ՐԵՎՍԵՆԻ ՍԵ ՃՎՎՈՒՐՅ ՋԵՈՒՑ ՐԻ ՄՃ ԹՃՎՅ ՐՃ ԹԻԿՔՐՃ ՐՅ ՄՅԹՅ ՐՅՄՅՔՆ."

ՐԻՀՅՐ ՐՅՈՒ ԹԻՐԻ ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ՑՃԿՈՒՑ ԼՅԹՅՈՅ ՐՅ ՎԿՈՒՅՄՅ ԹԿՈՒՑ ՐԻ ՐՅՎԻՈՒՐՅ ՐՅ ԼԵՃՅՐ ԿՈՅՈՒ ԹԻ ՆԻ ՍԵՐՐՅ ՃԳՈՒԿՔՈՒՑ. ՐՃ ՑՐ ԻՐՅ ԹՅՔ ՐՅԼԿՆԻՅ Ծ ՍԵՆՈՒԿՈՅ ԿՃՐ.

ՐՅՍՅՆՅ ԳՈՒՈՒՑՄ ՀՐՅԳՈ ԼՈՒԿՐ ԻՐՅ ԾՄԵՃ ԻՐՅՆ "ՐՅ ԹՅՈՒՅՔՆ ՔՃՈՒՑ ԳՈՒ ԼՅԹՅՃՈՒ ՐՃԻՐՅ ՋՅ ԹԻԿՔՆ".

ՑՈՒ ՐԵՃՔԻ ՀԻԳՈՒՐՅ ԹԻ ՐՅ ԹԵՆԵԿ ԹՐԻՐՃՈՒՑ ՋՈՒՐՐՅ ԼՅԹՅՃՈՒՑ Ճ ՃԳՈՒՆՈՒՒՑ ԹԻԿՔՅՐՐՅ.

ՐՅՃՈՒԿ ՋՃ ԹՐՐՃՍՆ ԹՃ ՃԳՆՅՅ ՐԵՃՄԿՐՐՃՈՒՒՑ Ճ ՐԻ ՑՐՅ ՀՅՐՅ ԾՅՐՅ Ծ ՋՈՒԿՆՃ ՑՍ ՐԵՃՆՅՈՒՒՑ ՋՀԵՈՒՐՐՅ ՋՈՒՐՐՅ ՐՅՍՅՈՒՒՑՀ Ճ ՐՅՆԵՎՅՀՅ.

Preveo s kineskoga Vladimir Ćepulić

UČITELJ GLAGOLJICE SVETKO UŠALJ

Na godišnjoj skupštini održanoj 26. ožujka 2002. g. Društvo prijatelja glagoljice jednoglasno je proglasilo svoga sedmog počasnog člana. To je g. Svetko Ušalj iz sela Gabonjin, kod Dobrinja na otoku Krku. Rođen je u Zadru 1937. g, a radni vijek proveo je u Riječkome brodogradilištu. Vrlo živa i plodna djelatnost Svetka Ušalja u očuvanju hrvatske kulturne baštine započela je 1992. g., opismenjavanjem učenika u uglastoj i rukopisnoj glagoljici. Kroz njegove tečaje glagoljice u zadnjih deset godina prošlo je oko četristo učenika, neki i više puta. Djeca su neobično motivirana za učenje toga pisma jer mnogi sačuvani glagoljski rukopisi iz Dobrinjštine spominju imena njihovih izravnih predaka, kao i mnogobrojne lokalitete koji i danas postoje pod istim nazivima. Djelatnost Svetka Ušalja proširena je i na okolna mjesta, u prvom redu O.Š. Fran Krsto Frankopan u Dobrinju. "S ponosom mogu reći da niti jedan učenik nije izašao, a da nije naučio glagoljsko pismo", kaže naš počasni član. Održao je i tečaj glagoljice u sklopu "Radionice za kulturni krajolik Rijeke".

"Mala škola glagoljice" koju je pokrenuo Svetko Ušalj izvrsno se uklapa i nadopunjuje s drugim odjelima kulturnoga društva Sveti Petar iz Gabonjina: odjel za tanac, za kanat, za sopanje (tj. sviranje sopela), folklor. Prvi put u povijesti sopanja pojavile su se uz sopce i sopčice, djevojčice koje uspješno i s ljubavlju sopaju. Njihov nastup na godišnjoj skupštini DPG-a održanoj 1995. u Zagrebu, uz još dvadesetak učenika iz Gabonjina, popraćen je s neskriivenim oduševljenjem nazočnih. Svetko Ušalj priređivao je i glagoljske recitale, koje pomno prate ostala djeca, roditelji, bake i djedovi. Glagoljski recital imao je važnu ulogu i u programu oživljavanja prastaroga običaja "kolijani" održanoga 1994. Radi se o svečanosti ustoličavanja "seoskoga kralja" na razdoblje od 10 godina.

Za povijesnu znanost važna je transliteracija opsežnoga glagoljskog rukopisa (oko 40 strana) "Bratovštine sv. Antuna" iz Krasa koju je barba Svetko u nekoliko mjeseci mukotrpnoga rada priredio 1995. g. Transliterirao je i tekst pisan kurzivnom glagoljicom, a na latinskom jeziku, rijedak slučaj u povijesti glagoljice. Objavljen je u zavičajnom listu "Hrusta" (= "gromača"), uz mnoštvo drugih njegovih priloga iz bogate rukopisne glagoljske baštine Dobrinjskog kaptola, sačuvane u pedesetak knjiga. Osobito je zanimljiv njegov prilog u "Hrusti" koji se odnosi na znamenitu "Darovnicu slavnoga Dragoslava" od 1. siječnja 1100 g. (da, tisuću stote godine!), pisanu glagoljicom, sačuvanu u mnogo kasnijem prijepisu, gdje se po prvi puta spominju Vrbnik i Dobrinj. Svetko Ušalj je u današnje vrijeme jedan od rijetkih entuzijasta u Hrvatskoj koji sustavno i uporno radi na promičbi naše malo poznate, a iznimno važne, rukopisne glagoljske baštine. Ne zaboravimo da se u Hrvatskom državnom arhivu nalaze mnogobrojni rukopisi pisani kurzivnom glagoljicom, s potpisima banova i knezova Zrinskih, Frankopana i drugih. Nažalost, još ne postoji priručnik rukopisne glagoljice.

Vrhunac njegova djelovanja u posljednjih deset godina na očuvanju glagoljske baštine je "Put glagoljaša". Radi se o prekrasnoj kamenoj glagoljskoj galeriji na otvorenom, koja nas vodi od sela Gabonjin uzbrdo do lijepe crkve sv. Petra, s vjerojatno najljepšim vidikovcem na otoku Krku prema Riječkom zaljevu. Klesanje tih tridesetak kamenih ploča bilo je doista mukotrpan posao.

Razgranata djelatnost našeg počasnog člana bila je razmjerno dobro popraćena u tisku i na radiju. Njegova pregnuća ostala su nažalost bez potpore onih koji bi o takvoj djelatnosti trebali voditi brigu na razini općine, županije i države. Vjerujemo da će ovaj skromni prikaz, kao i izbor za DPG-ova počasnog člana, biti dodatni poticaj g. Ušalju i njegovim učenicima da nastave s tako plodnom i važnom djelatnošću. Nama svima Svetko Ušalj može poslužiti kao uzor i primjer u nesebičnom i upornom promicanju hrvatske kulturne baštine.

Доброг свјетла